

MIKA-D

رێکارێکی پێوانه‌پێ بۆ
شیکردنه‌وه‌ی لێهاتووپی – ئەژمانی

زانباری بۆ دایک و باوک و
به‌خێوکاران

MIKA-D

نیارۆسی دروک
(Kurdisch Sorani)

ئاگادارى

IQS – Institut des Bundes für Qualitätssicherung im österreichischen Schulwesen
(بەيمانگاي فیدرالى بۇ دۇنيايى جۇرى لە سىستەمى قوتابخانەكانى نەمسادا)
Alpenstraße 121, 5020 Salzburg

ۋېنەكان ۋەرگىراون: stock.adobe.com: Seventyfour (بەرگ, ل 6/5), Monkey Business (ل 3),
(ل 7) Rido

سالزبورگ, 2022

مندالەكەت دەیهوئیت بەشدارى له تاقیکردنەوهى MIKA-D بکات و دەتەوئیت بزانیته وردەکارى ئەوه چییه؟ لەم نامیلکەیهدا هەموو زانیاریه گرنگهکان دەربارەى MIKA-D و پۆلهکانى پێشخستنى ئەلمانى و خوولى پێشخستنى ئەلمانى دەدۆزیتەوه.

MIKA-D چیه؟

MIKA-D ناوی رێکارى پێوانهیه بۆ شیکردنەوهى لێهاتووێ – ئەلمانى. لەرێ MIKA-D مامۆستایان مندالەكەت دەپشکنن که چەندە بە زمانى ئەلمانى قسە دەکات و ئایا دەتوانن وانەکانى بە زمانى ئەلمانى پێ بڵێنەوه. وەشانیک هیه بۆ ئاستى سەرەتایى ("MIKA-D ئاستى سەرەتایى") و وەشانیکى بۆ ئاستى دووهمى ("MIKA-D پلهى دووهمى").

له MIKA-D له يەك گفوتوگۆدا باس له بەشه جیاوازهکانى زمانهوانى دهکریته بۆ نمونه وشه و تیگه‌یشتنى زمان (بۆ زانیاری زیاتر برۆوانه پهره‌ی 5).

تێستەکه بەلایه‌نى زۆرهوه 30 خولهک دهخایه‌نیته. MIKA-D تاقیکردنەوه نیه بۆ نمونه وهک کارى قوتابخانه نیه. قوتابیه‌کان قوتابیه‌کان هیچ نمره‌یهک وەرناگرن.

بۆچی ده‌بێت مندالەكەم ئەم تێستە ئەنجام بدات؟

ئەنجامى MIKA-D بریار دەدات که بوچ شیوازیکی پشتگیری زمانى ئەلمانى مندالەكەت دهکریته (زیاتر له‌سه‌ر ئەمه له لاپه‌ره‌کانى 2–3) مندالەكەت یان ده‌سپێدریته بۆ پۆلى پشتگیری ئەلمانى، یانخولیکى پشتگیری ئەلمانى یان پۆلیکی ئاسایی له‌رێگای MIKA-D، هەموو خوله‌کیکی تاقى ده‌که‌ینه‌وه که ئایا مندالەكەت هێشتا پێویستی به پشتگیری زمانى ئەلمانى هیه یان نا (زیاتر له‌م لاپه‌ره‌ی 4 دا).

سى ئىنجامى جىياواز ھەيە لە MIKA-D:

1. بۆلى پىشتىگىرى ئەلمانى

مىندالەكەت دەچىتە ناو پۆلى پىشتىگىرى زىمانى ئەلمانى و دەپىتە خوتىندىكارىكى نائاساپى ("بارى نائاساپى") لە قوتابخانەى سەرھەتاپى، مىندالەكەت بەم جۆرە فېر دەپىتە. زىمانى ئەلمانى پۆلى 15 كاتىمىر بۆ ھەر ھەفتەيەك. ئەلمانى بۆ ئەوھى بە زووپى لە وانەكانى پۆلە ئاسايەكان تىبگەن. لەخوتىندى ناوھندىدا دەبتە 20 كاتىمىر لە ھەفتەيەكدا

لە كاتىمىرەكانى تردا مىندالەكەت بەشدارى لە پۆلى ئاساپى دەكات، بۆ نمونە لە "جولە و وەرزىش" يان لە گەشتى پۆلدا. ھەر قوتابخانەيەك ئەمە بە شىوھىەكى جىياواز رىكەدەخات.

2. بۆلى ئاساپى لە گەل كۆرسى پىشتىگىرى ئەلمانى

بەم ئەنجامە مىندالەكەت بۆ ماوھى 6 كاتىمىر لە ھەفتەدا لە كۆرسى پىشتىگىرى ئەلمانىدا تۆمار دەكرىت (بەلايەنى كەمەوھ بۆ يەك وەرز). ئەمە لە خوتىندى سەرھەتاپى و ناوھندىدا بە ھەمان جۆرە. كاتىمىرەكانى تردا مىندالەكەت لە پۆلىكى ئاسايىدايە. تەنانەت بەم ئەنجامەى MIKA-D مىندالەكەت "بارى نائاساپى" وەردەگرىت.

بارى نائاساپى."

ئەگەر مىندالەكەت بچىتە ناو پۆلىكى پىشتىگىرى ئەلمانى يان كۆرسىكى پىشتىگىرى ئەلمانى، ئەوا "بارى نائاساپى" وەردەگرىت. مىندالەكەت ئەتوانىت لېرە جەخت لە فېرپوونى ئەلمانى بىكات.

"بارى نائاساپى" بە لايەنى زۆرەوھ بۆ ماوھى 2 سال (4 وەرز) ە. مىندالەكەت بۆيە زىاتر لە 2 سال لە پۆلىكى پىشتىگىرى ئەلمانى يان كۆرسىكى پىشتىگىرى ئەلمانىدا نيە. دوای ئەوھ، مىندالەكەت بە شىوھىەكى ئۆتوماتىكى "بارى ئاساپى" وەردەگرىت - گرنگ نيە كە مىندالەكەت چ ئەنجامىكى بەدەست دەھىنىت لە MIKA-D.

"بارى ئاسايى"

ئەو "بارە ئاسايىيە" كە دەستت
دەكەوئىت، ...

- ئەگەر ئەنجامە كە لە MIKA-D ئەرئىيى بئىت يان
- ئەگەر مندالەكەت پئىشتر 2 سأل لە پۆلئىكى پشترگىرى ئەلمانى يان كۆرسىكى پشترگىرى ئەلمانى بوو بئىت بوو بئىت.

3. پۆلى نۆرمال

ئەگەر مندالەكەت بتوانئىت وانەكان تئىبگات ، ئەوا وەك خوتىندكارئىكى ئاسايى دەچئتە ناو پۆلى ئاسايى ("بارى ئاسايى").

بۇ ئەمە مندالەكەت پئوىست ناكات بە تەواوى ئەلمانى قسە بكات . تەنانەت لە "بارى ئاسايى"، مندالەكەت ھىشتا يارمەتى فئىربوونى ئەلمانى بەدەست دەھئئىت.

ئەگەر دەتەوئىت زياتر دەربارەى پشترگىرى زمانى ئەلمانى بزانىت، باشترە لە قوتابخانەكەت بېرسىت!

كەى تىستى MIKA-D ئەنجام دەدرىت؟

مامۇستاكان تىستى MIKA-D ئەنجام دەدەن ...

1. لەكاتى ناو تۆماركردن لە قوتابخانە*
2. يان ئەگەر مندالەكەت پىشتر لە پۆلىكى پىشتىگىرى ئەلمانى بىت يان لە كۆرسىكى پىشتىگىرى ئەلمانى بىت، ھەموو ھەرزىك جارىك. ئەمە ماناى وايە: دووبارە پىداچوونەو دەكەين كە ئايا مندالەكەت ھىشتا پىويستى بە پىشتىگىرى زمانى ئەلمانى ھەيە يان نا
3. يان ئەگەر ھاتوويتە نەمسا، مندالەكەت تەنھا زمانى ئەلمانى فىر دەبىت و تازەيە بۇ قوتابخانەيەكى نەمساى.

*زانپارى بۇ ناوونوسكراوھەكانى قوتابخانە

ئەگەر مندالەكەت تەمەنى 6 سالە، لەگەل مندالەكەت برۇ بۇ ناوونوسكردن لە قوتابخانە لە قوتابخانەى نوى. لىرە، گىفتوگۆيەك كراوھ بۇ ئەوھى بزانىت مندالەكەت ئامادەيە بۇ قوتابخانە. دواتر بەرئوبەرى قوتابخانە برپار دەدات كە ئايا مىكا-دى دەبىت لەگەل مندالەكەت ئەنجام بدرىت يان نا. ئەگەر وابىت، دووھ مەوعىد دەكرىت.

له ٽيسٽي MIKA-D چي ده پرسريٽ؟

- له ٽيسٽي MIKA-D دا چه ندين به شي جياواز ٽيسٽ ده ڪريٽ:
- به شي **وشه سازي**: ويٺه يه ڪي گه وره نيشاني منڊاله ڪهٽ ده دريٽ. پاشان ده بٻيٽ ٽه وهه بليٽ ڪه له ويٺه ڪهٽ دا چي ده بينيٽ.
 - به شي **وه لمانده وهي پرسياره ڪان**: لڙه دا منڊاله ڪهٽ پٽويسته وه لامي پرسياره ڪان بدانه وه ده رباره ي ٽه وه ويٺه يه.
 - به شي **"گڙانه وهي چيروڪه ڪاني له رڻي ويٺه وه"**: چه نڊ چيروڪي ڪي ويٺه ي نيشاني منڊاله ڪهٽ ده دريٽ ڪه هه ريه ڪه يان سي ويٺه يان هه يه. پاشان منڊاله ڪهٽ ده بٻيٽ چيروڪه ڪه بگڙيٽه وه.
 - به شي **"ٽيگه ييشتن له رسته ڪان"**: رسته يه ڪ به منڊاله ڪهٽ ده وترٽيٽ. پاشان ده بٻيٽ ٽه وه ويٺه يه هه لڙيٽيٽ ڪه له گه ل رسته ڪه ده گونجٽيٽ له ڪوي چوار ويٺه.

- له قوتابخانه ي **ناوه ندي MIKA-D** به شي ڪي تري هه يه:
- به شي **"پر ڪرڏنه وه ي بوشاني"**: منڊاله ڪهٽ پٽويسته بوشايه ڪان پر بڪانه وه له دوو ٽيڪسٽ ڪه چه نڊ وشه يه ڪ نه نوسراوه

ئايا مندالەكەم پېۋىستە بۆ MIKA-D فېر بېت؟

مندالەكەت پېۋىست ناكات راستەوخۆ بۆ MIKA-D فېر بېت. باشتە ئەگەر مندالەكەت بە گىشتى لە سەر زامانى ئەلمانى راھىنان بكات. بۆ نموونە:

1. قسە كردن لە گەل كەسانى تر كە ئەلمانى وەك زامانى داىكىانە.
2. كىتېب خويندەوہ. ھانى مندالەكەت بدە بۆ خويندەوہى كىتېب لە سەر ئەلمانى. ئەگەر دەتەوېت، دەتوانىت بۆ مندالەكەت بخويندەوہە يان بەيەكەوہ بخويندەوہە (بەتايىبەتى لە قوتابخانەى سەرەتايى). ھەر وەھا چەندىن كىتېب ھەيە لە سەر زامانى ئەلمانى لە گەل وەرگېران بۆ زمانەكانى تر. ئەگەر تۆ خۆت بە زامانى ئەلمانى باش قسە ناكەيت، بە زامانى داىك بۆ مندالەكەت بخويندەوہ. ئەمە يارمەتيدەرە لە فېر بوونى ھەموو زمانەكانى تر.
3. ئۆفەرى وەك رۆژەكانى خويندەوہ لە كىتېبخانەكان (ھەر وەھا ئۆنلاين). زانىارى زياتر لە وېبسايتەكانى كىتېبخانەكان لە شوئى نىشتە جىبوونت بدۆزەوہ.
4. گوئى بگرە بۆ كىتېبى دەنگى بە زامانى ئەلمانى.
5. ميديا بەكاربېنە بە زامانى ئەلمانى (بۆ نموونە، تەلەفزيۇن، فيلم، زنجيرە، يارى فيديۇي).
6. بەكارھىنانى تۆرە كۆمەلايەتھەكان بە زامانى ئەلمانى (بۆ نموونە، پۆدكستەكان، يوتىوب، تۆرە كۆمەلايەتھەكان، بلاگەكان).

زانىارى زياتر دهربارهى MIKA-D:

https://www.bmbwf.gv.at/Themen/schule/schulpraxis/ba/sprabi/mika_d.html

زانىارى زياتر دهربارهى پۆلكانى پشتگىرى ئەلمانى و كۆرسى پشتگىرى ئەلمانى:

<https://www.bmbwf.gv.at/Themen/schule/schulpraxis/ba/sprabi/dfk.html>

ئەگەر پرسىيارت ھەبىت، دەتوانىت پەيۋەندىمان پىۋە بىكەيت:

+43 662 620088-3600 يان ئىمەيلىك بنوسە: **.MIKA@iqs.gv.at**